

Saksnr: 2020/36932-4
Saksbehandlar: Marta Rongved Dixon

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestlandsrådet		25.06.2020

Scenarioprojekt for Vestlandet 2030 - sluttrapport

Forslag til vedtak

Vestlandsrådet tek sluttrapporten og tilrådinga i Scenarioprojekt for Vestlandet 2030 til vitande, og meiner dette gir eit godt grunnlag for å utforme mål og strategiar for reiselivssatsinga i den enkelte fylkeskommune.

Samandrag

Vestlandsrådet løyvde i møtet 15.februar 2018 inntil kr 1.000.000 til prosjektet Scenarioprojekt for Vestlandet 2030. Prosjektet har kome fram til eit felles framtidsbilde, *Kollektiv suksess*, for reiselivsutviklinga på Vestlandet mot 2030. Prosjektet har og kome fram til ein felles visjon, *Attraktivitet gjennom berekraft*, og ti retningsgivande mål.

Framtidsbildet Kollektiv suksess med visjon og mål er lagt fram til politisk godkjenning i dei tre Vestlandsfylka. På grunn av korona-pandemien er det gjort særskilte tiltak retta mot reiselivsnæringane på Vestlandet, og langsiktig mål må være å gjenopprette aktiviteten for reiseliv i tråd med målsettingane i Scenarioprojektet. Saka låg i utgangspunktet klar til Vestlandsrådet sitt møte i februar 2020, og er no oppdatert.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I PS 05/18 løyvde Vestlandsrådet inntil kr 1.000.000 til gjennomføringa av prosjektet Scenarioprojekt for Vestlandet 2030. Møre og Romsdal fylkeskommune har vore prosjekteigar, og Fjord Norge AS har vore prosjektleiar i arbeidet. Etter ein tilbudsprosess blei det inngått avtale med Menon Economics om å gjennomføre ei nullpunktsanalyse og arbeide fram ulike framtidsbilde eller scenario for korleis reiselivet i Fjord Norge-regionen (Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal) kan sjå ut i 2030. Fylkeskommunane har lenge samarbeidt om internasjonal marknadsføring av reiseliv gjennom selskapet Fjord Norge AS. I tillegg har ein samarbeidt om kompetanse og produktutvikling gjennom klyngeprosjektet NCE Tourism. Programperioden for NCE Tourism er no avslutta. Vestlandsfylka har også ein felles reiselivsstrategi, som er godkjent politisk i dei ulike fylka, og i Vestlandsrådet 16.09.2013 i sak 18/13. Reiselivsstrategien gjeld for perioden 2013-2020.

Eit felles framtidsbilde for vestlandsregionen vil gje ein retning for felles vidare utvikling fram mot 2030, som kan fungere som ei felles rettesnor for både offentlege og private aktørar og organisasjonar.

Gjennomføring av prosjektet

I styringsgruppa for prosjektet var dei fire fylkeskommunane på Vestlandet representert, saman med destinasjonsselskap, Innovasjon Norge og næringsaktørar. Eit arbeidsutval har vore samansett av Møre og Romsdal fylkeskommune, Fjord Norge AS og Menon. Ein open innspelskonferanse blei arrangert i Bergen i mai 2019, der nullpunktsanalysen og tre forslag til scenario blei presentert. Konferansen hadde god deltaking og engasjement. Etter dialog og gruppearbeid blei Scenario 3, «Kollektiv suksess» løfta fram som det mest realistiske og ynskjelege framtidsbiletet.

I tråd med tilrådingane frå scenariokonferansen valde styringsgruppa å gå vidare med scenario 3. Det vidare arbeidet resulterte i ein visjon for reiselivet på Vestlandet: Attraktivitet gjennom berekraft. Visjonen er konkretisert i form av 10 målsetjingar som til saman er meint å dekkje alle prioriterte dimensjonar av berekraftprinsippet (sjå vedlegg). Forslag til måleindikatorar og verkemiddel for å realisere eigenskapane er teke med i arbeidet. For verkemiddel er det differensiert mellom offentlege aktørar og næringa. Det valte scenarioet er basert på at berekraftprinsippet må danne grunnlaget for alt arbeid som blir gjort for å utvikle regionen, og for korleis verdiane i regionen blir kommunisert. Under Fjord Norge AS sin årlege konferanse i november 2019 blei Scenario 3 arbeidt vidare med.

Politisk handsaming i fylkeskommunane

Sluttrapporten med tilrådinga i Scenarioprojekt for Vestlandet 2030 er oversendt fylkeskommunane for politisk handsaming. Fylkesrådmennene i Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal la fram omlag likelydande sak og innstilling til dei folkevalde organa. Vedtak er gjort i alle tre fylka.

Rogaland	Fylkesutvalet, 18.02.20	Vedteke uendra
Møre og Romsdal	Fylkesutvalet, 24.02.20	Vedteke med tillegg: Fremje kortreist turisme
Vestland	Fylkesutvalet, 14.02.20	Vedteke uendra

Vestlandsregionen sitt arbeid med reiseliv mot 2030

Dei tre fylka på Vestlandet har eigne strategiar og handlingsplanar for utvikling i eige fylke. Når det gjeld utviklinga av reiselivsnæringane i fylka fram mot 2030, vil fylkesrådmannen peike på konklusjonane frå scenarioprojektet for korleis ein styrer mot felles mål.

Målsetjingane – ei rettesnor

Målsetjingane frå scenarioprojektet kan fungere som ei rettesnor for felles innsats. Operasjonaliseringane som er skildra er eit godt utgangspunkt for ein enkel handlingsplan. Desse kan enkelt bli særleg tilpassa fylkeskommunal innsats av dei næringsansvarlege i fylkeskommunane. Reiselivsnæringa har lenge etterspurt eit betre tilpassa kunnskapsgrunnlag for verdiskaping. Data som i dag er tilgjengelege frå SSB er lite tilpassa ei næring der oppleving og aktivitetar er det sterkast veksande segmentet. Vestlandsrådet har i møte 07.06.2018 i sak 15/2018 vedteke at det eksisterande Nøkkeltalprosjektet for verdiskaping på Vestlandet skal utvidast til å inkludere reiseliv. Tal frå nullpunktsanalysen som er gjennomført av Menon inkluderer i stor grad informasjonen som blir etterspurt, og vil bli nytta inn i nøkkeltalprosjektet for verdiskaping på Vestlandet i samarbeid med analyseininga i Vestland fylke, som leiar dette arbeidet.

Berekraft: Det sentrale punktet i alt reiselivsarbeidet

I framtidsbiletet «Kollektiv suksess» er berekraft sett i sentrum, og berekraftprinsippet er i 2030 førande for alle aktivitetar knytt til reiselivsutvikling- og kommunikasjon. Visjonen til framtidsbiletet peikar på at det er nett berekraft som er det mest attraktive trekket ved reiselivet på Vestlandet. Alle dei tre berekraftprinsippa ligg til grunn. Prosjektarbeidet har løfta fram følgjande målsetjingar innanfor framtidsbiletet «Kollektiv suksess»:

- 1) Ingen overturisme/ubalansert turisme
Medan enkelte område i vår region vanlegvis har i overkant mange turistar på same tid til enkelte tidspunkt, har vi framleis svært god plass dei fleste stader på Vestlandet. Vi vil arbeide for å spreie trafikken betre i tid og rom. Utfordringar knytt til fellesgode er særleg aktuelle, og vi vil arbeide for å sikre at gode løysingar blir utvikla for å hindre unødige slitasje på lokalbefolkning og lokalsamfunn. «Prosjekt Fellesgodefinansiering» i regi av Nærøyfjorden Verdsarvpark blei støtta av Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal fylkeskommune med kr 80 000 kvar. Prosjektet vurderer ulike forslag til løysingar og det er venta at pilotforsøk vil bli gjennomført allereie i 2020. Sosial berekraft er sentral.
- 2) Klimanøytral næring
Det offentlege har ei særleg viktig rolle her som bestillar av og tilretteleggjar for nullutslepp løysingar for transport.
- 3) Lange opphald
Tiltak som kan stimulere dei reisande til å forlengje opphaldet er eit viktig tiltak for å auke verdiskapinga, og reduserer klimaavtrykket pr reise. Vidareføring og vidareutvikling av betre utnytting av eksisterande kollektivløysingar, til dømes gjennom det fylkeskommunale prosjektet Travel like the locals, som dekkjer alle tre fylka. Prosjektet er eit døme på korleis kollektivtransport blir gjort meir tilgjengeleg for tilreisande. På sikt er det ynskjeleg med fylkesoverskridande tilbod, og billettar som kan gjelde lengre enn ein dag.
- 4) Heilårs arbeidsplassar og heilårsdrift
Heilårs aktivitet betyr fastbuande arbeidstakarar, høgare kompetanse, meir effektiv drift hos arbeidsgivar og betre fordeling av turistane. For næringane er føreseielege tilhøve avgjerande for at dei skal kunne å tilby produktet sitt til turoperatørar og andre som planlegg reisa lang tid på førehand. Det er også ynskjeleg å kunne støtte tiltak i ein oppstartsfase slik at tilbydaren kan bygge opp etterspørselen over tid.
- 5) Oppretthalde naturmangfald
Den forventade auken i turistar fører til eit aukande press på naturområda våre, slik vi har sett på Trolltunga og andre sårbare område. Å leggje til rette for stibygging, høgare kompetanse innafør guidesegmentet og betre løysingar for telting og transport vil redusere talet på redningsaksjonar, slitasje på naturen og forsøpling.
- 6) Oppretthalde kulturmangfald
Den lokale kulturen er eit underutvikla potensiale i arbeidet med å maksimere verdiskapinga. Lokal historieforteljing, historia om vestlendingen både i svunnen og moderne tid og tilbodet for gjestane om å oppleve det ekte Vestlandet tiltrekkjer seg kjøpesterke gjestar. Kultur-institusjonar og museum har eit stort potensiale for å tiltrekkje seg gjestar, men må være budd på tilpasse tilbodet etter gjesten. Tett dialog mellom næringskompetanse og kulturkompetanse er viktig for å sikre god effekt av målretta tiltak.
- 7) Styrke kunnskapsutvikling og tilgang på kompetanse
Næringa har bruk for tilsette med kompetanse som passar for ei næring som har vore og er i sterk endring. Frå vidaregåande skule til høgskulenivå og fagskular er det nødvendig å ha dialog med

næringa for å tilpasse utdanningstilbod som svarer til bedriftene sine behov. Det er også ynskjeleg med betre vilkår for etter- og vidareutdanning for å kunne møte nye utfordringar.

8) Verdiskapingsvekst

Det offentlege kan spele ei rolle for å skaffe til rette betre kunnskapsmateriale slik at næringa kan utvikle seg smartare. Det er behov for offentleg støtta FoU prosjekt som er utforma i tett dialog med næringa for å sikre deira behov. Til dømes kan eit program for destinasjonsutvikling og meir einsarta løysingar for transport og andre offentlege tenester på tvers av fylkesgrenser på heile Vestlandet vil vere effektiviserande.

9) Styrka lønsemd og soliditet

Næringa ynskjer at det blir teke grep for å sanksjonere mot useriøse aktørar (t.d. arbeidsmiljø, bedrifter som ikkje betalar skatt, konkursryttarar). Det er ynskjeleg å forenkle og koordinere tilsyn og avgifter slik at drifta kan være så føreseieleg og stabil som råd er.

Eit tiande punkt som omhandlar andre næringar si berekraft er ikkje endeleg konkretisert.

Koronapandemien

På grunn av korona-pandemien er det innført særskilte tiltak for å støtte reiselivsnæringane i alle vestlandsfylka. Tiltaka er retta mot å oppretthalde destinasjonsselskapa sin funksjon og aktivitet i ei svært krevjande tid. Og det vert arbeidt med marknadsinnsats. Utviklingstiltak er forseinka på grunn av fokus på krisehandtering og straks-tiltak. Når ein ser framover mot ei tid med normalisert trafikk til reiselivsbedriftene, må tiltak og fokus igjen rettast inn mot innsats som harmonerer med tiltaka i scenarioprojektet. Fylkeskommunane engasjerer seg no med bidrag knytt til marknadstiltak for å få oppatt aktiviteten.

Konklusjon

Fylkesrådmannen tilrår at Vestlandsrådet tek sluttrapporten og tilrådinga i Scenarioprojekt for Vestlandet 2030 til vitande. Fylkesrådmannen viser til dei tre fylkeskommunane si handsaming av Scenarioprojekt for Vestlandet 2030, og meiner sluttrapporten og tilrådinga gjev eit godt grunnlag for å utforme mål og strategiar for reiselivssatsinga i den enkelte fylkeskommune.